

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 62 คน บุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 31 คน และครูหัวหน้าระดับชั้น จำนวน 213 คน รวม 306 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา เขตกรุงเทพและปริมณฑล ที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการและปลายเปิด
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามและรับคืนทางไปรษณีย์
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยวิธีแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ และวุฒิการศึกษาสูงสุด

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และกลุ่มครูหัวหน้าระดับชั้น เป็นเพศหญิงมากที่สุด เช่นเดียวกัน

วุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และกลุ่มครูหัวหน้าระดับชั้นมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี เช่นเดียวกัน

ตอนที่ 2 ข้อมูลการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามกรอบแนวคิดของ Kast และ Rosenzweig (1988 : 401-405) ประกอบด้วย

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย

โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้แบบเป็นลายลักษณ์อักษร ที่วิเคราะห์และพิจารณาจากสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน โดยมุ่งเน้นเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังนิสัยการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติและการบูรณาการหลักสูตรเพื่อเผยแพร่ความรู้และสร้างความตระหนัก มีผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้กำหนด ซึ่งวัตถุประสงค์และนโยบายนั้นมีลักษณะที่สามารถนำไปปฏิบัติได้และมีความต่อเนื่อง

การกำหนดเป้าหมายทั่วไป โรงเรียนได้มีการกำหนดไว้ และมุ่งให้นักเรียนและบุคลากรทุกคนเกิดความตระหนักและช่วยกันประหยัดพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีบุคลากรที่ได้รับมอบหมายและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนด

ส่วนการกำหนดเป้าหมายเฉพาะนั้น โรงเรียนได้มีการกำหนดไว้ และมุ่งให้เกิดการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนที่มีความเข้าใจ ตระหนัก และสามารถเป็นผู้นำในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเกิดการบูรณาการการเรียนการสอนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในทุกรายวิชา ซึ่งกำหนดโดยพิจารณาจากนโยบาย / เป้าหมายทั่วไปของโรงเรียน ประกอบกับการใช้ความรู้และประสบการณ์ของผู้บริหาร ที่มีผู้บริหารและบุคลากรที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้กำหนด

2. การวางแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

โรงเรียนมีการจัดทำแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ประเภทแผนงานระยะยาว (3-5ปี) และแผนงานระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) เป็นแผนงานที่มีความครอบคลุมเป้าหมายและนโยบายด้านการจัดกิจกรรมในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ซึ่งมีบุคลากรที่ได้รับมอบหมายและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนด โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดในส่วนของการกำหนดกิจกรรม/วิธีดำเนินงาน และร่วมให้ข้อมูล/วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน พร้อมทั้งมีการติดตามและทบทวนแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม / โครงการ และทุกภาคการศึกษา

การกำหนดโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เป็นโครงการที่ทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และเป็นโครงการระยะยาวและมีความต่อเนื่อง โดยเน้นเรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกผ่านกระบวนการเรียนการสอน และการลดปริมาณการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติในโรงเรียน ซึ่งมีบุคลากรที่กำหนดแผนงาน ผู้เสนอโครงการและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ

ส่วนการกำหนดวิธีการ/กิจกรรมนั้น โรงเรียนมีการนำแผนงานไปดำเนินงานในรูปของกิจกรรมและโครงการภายในโรงเรียน และปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนใหม่ให้มีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจัดเป็นกิจกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กิจกรรมประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุเหลือใช้ และกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีกิจกรรมที่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์คือ กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และกิจกรรมประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุเหลือใช้

3. การจัดสรรทรัพยากรด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

โรงเรียนมีการการจัดสรรบุคลากรซึ่งเตรียมการโดย จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อความเข้าใจในแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และตั้งคณะทำงานขึ้นรับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งดำเนินการสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้มีการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อการพัฒนางาน นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่บุคลากรโดย การส่งบุคลากรเข้าประชุม/ อบรม/ สัมมนา กับหน่วยงานอื่น จัดประชุม/อบรม / สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และศึกษาดูงานนอกสถานที่

การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงเรียนมีการพิจารณาจัดให้ตามโครงการ และพิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งวัสดุ/อุปกรณ์นั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับงานอื่น/กิจกรรมอื่นในโรงเรียนได้ และมีการจัดบุคลากรดูแลและซ่อมแซมให้คงสภาพอยู่อย่างสม่ำเสมอ

การจัดสรรงบประมาณ/การเงินเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงเรียนมีการจัดหางบประมาณ/การเงิน โดยการใช้งบประมาณโรงเรียน และได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และแบ่งสรรงบประมาณ/การเงินโดยการพิจารณาจัดให้ตามโครงการ และพิจารณาจัดให้ตามกิจกรรม ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเป็นผู้จัดสรรงบประมาณ/การเงิน

ส่วนการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น โรงเรียนพิจารณาเลือกให้เหมาะกับกิจกรรมและโครงการตลอดจนเลือกให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

4. การจัดองค์การด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

โรงเรียนกำหนดสายงาน (การประสานงาน) โดยจัดให้ฝ่ายอาคารสถานที่ และฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโครงสร้างการบริหารโรงเรียน จัดระบบการประสานงานภายในโรงเรียน โดยการจัดประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจัดให้มีการประชุมระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนอกเวลาปฏิบัติงาน ส่วนการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกนั้น โรงเรียนมีการประสานงานกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ซึ่งมีวิธีการประสานงานโดยให้บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ประสานโดยตรง และให้บุคลากรที่ได้รับมอบหมายติดต่อผ่านหนังสือราชการ

การแบ่งงานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงเรียนกำหนดอำนาจหน้าที่ของบุคลากรที่มีตำแหน่งตามโครงสร้างไว้อย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร และให้คณะกรรมการดำเนินงานหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำหนดอำนาจหน้าที่แล้วนำเสนอ ประกอบกับการมอบหมายงานโดย พิจารณาตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร และพิจารณาตามคำแนะนำของคณะกรรมการดำเนินงาน / บุคลากรที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียน และมอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินงาน/บุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันก่อนการดำเนินงาน และกำหนดรูปแบบและกิจกรรมร่วมกันก่อนการดำเนินงาน

5. การดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้มีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด และดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละฝ่าย โดยใช้วิธีการสั่งการในลักษณะของการเสนอแนะแก่ผู้ปฏิบัติงาน และสั่งการโดยตรง

การเป็นผู้นำในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น โรงเรียนสร้างบรรยากาศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประกอบกับมีการแนะนำเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและปัญหา และการจัดฝึกอบรม/สัมมนาอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนการจูงใจในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น โรงเรียนสร้างเสริมให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญและเต็มใจในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และจัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่สะดวกสบายและเหมาะสม นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ด้วยการให้คำปรึกษา/แนะนำอย่างสม่ำเสมอ และจัดสภาพแวดล้อมที่สะดวกสบายและเหมาะสม

6. การควบคุมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

โรงเรียนกำหนดเกณฑ์ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากนโยบายและเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และจากความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน มีวิธีในการกำกับดูแลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้ปฏิบัติงานจัดทำรายงานและนำเสนอหลังการดำเนินงาน และตรวจสอบคุณภาพของผลงานเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

การประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงเรียนได้ผลตรงตามเกณฑ์ และสูงกว่าเกณฑ์ ซึ่งการดำเนินงานที่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในสังคมโรงเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังนิสัยการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนการดำเนินงานที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมความเข้าใจและปลูกฝังนิสัยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การควบคุมที่เกิดขึ้นนั้นมีบุคลากรที่ได้รับมอบหมายในการควบคุม และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ โดย

ใช้วิธีการประเมินผลจากการสังเกตการดำเนินงาน และการรายงานการดำเนินงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ประกอบกับจัดให้มีการประเมินผลทุกปีการศึกษา และตามสถานการณ์

ส่วนการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น โรงเรียนได้มีการวิเคราะห์ผลหลังการประเมินผลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยนำผลการวิเคราะห์ไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป และปรับปรุงวิธีการทำงาน

ตอนที่ 3 ข้อมูลปัญหาในการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามกรอบแนวคิดของ Kast และ Rosenzweig (1988 : 401-405)

ในการพิจารณาเฉพาะปัญหาที่มีผู้ให้ข้อมูล มากกว่าร้อยละ 50 แล้ว พบว่า ปัญหาการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ งบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมีภารกิจมาก บุคลากรในโรงเรียนมีภารกิจมาก ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายมีมากทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ วัสดุ/อุปกรณ์ไม่เพียงพอกับความต้องการ เทคโนโลยีไม่เพียงพอกับความต้องการ ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดแผนงาน ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชนเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายทั่วไป และวัตถุประสงค์และนโยบายไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ทั้งหมด

หากพิจารณาตามภารกิจการบริหาร สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาในการกำหนดจุดมุ่งหมาย

ปัญหาในการกำหนดจุดมุ่งหมายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนของโรงเรียน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ทั้งหมด และขาดความชัดเจน ประกอบกับการกำหนดเป้าหมายทั่วไปนั้น ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน และขาดความชัดเจน ส่วนการกำหนดเป้าหมายเฉพาะ คือ มีจำนวนมากทำให้ไม่สามารถปฏิบัติได้ในเวลาที่กำหนด และไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน

2. ปัญหาในการวางแผน

ปัญหาในการวางแผนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดแผนงาน และขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวางแผน ประกอบกับการกำหนดโครงการนั้น ขาดความต่อเนื่องในการกำหนด และขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดโครงการ ส่วนการกำหนดวิธีการ คือ ขาดการมีส่วนร่วมของ

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการกำหนด และบุคลากรขาดความชัดเจนในกิจกรรม/วิธีการปัญหาในการจัดสรรทรัพยากร

3. ปัญหาในการจัดสรรทรัพยากร

ปัญหาในการจัดสรรทรัพยากรด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ บุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีภารกิจมาก และขาดบุคลากรในการดำเนินงาน ด้านการจัดสรรวัสดุ/อุปกรณ์ คือ ไม่เพียงพอกับความต้องการ และขาดการดูแลรักษา ด้านการจัดสรรงบประมาณ/ การเงิน คือ งบประมาณไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดสรรงบประมาณ ส่วนด้านการจัดสรรเทคโนโลยี คือ ไม่เพียงพอกับความต้องการ และค่าใช้จ่ายสูงในการนำมาใช้

4. ปัญหาในการจัดองค์กร

ปัญหาในการจัดองค์กรด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ ขาดการประสานงานอย่างเป็นระบบ และขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญการประสานงาน ในการกำหนดสายงาน (การประสานงาน) ประกอบกับด้านการแบ่งงาน คือ ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายมีมากทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ และขาดความชัดเจนในการกำหนดขอบเขตหน้าที่การดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนด้านการกำหนดความสัมพันธ์ของกิจกรรม คือ บุคลากรมีภารกิจมากทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ และขาดบุคลากรในการประสานงาน

5. ปัญหาในการดำเนินงาน

ปัญหาในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ ขาดความสม่ำเสมอในการติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และไม่สามารถปฏิบัติตามแผนในด้านการอำนวยความสะดวก ประกอบกับด้านการเป็นผู้นำคือ ขาดการแนะนำแบบปรับปรุงแก้ไข และการแนะนำไม่ทั่วถึง ส่วนการจูงใจ คือ ขาดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้รับผิดชอบงานกับบุคลากรอื่นของโรงเรียน และขาดการดูแลและบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

6. ปัญหาในการควบคุม

ปัญหาในการควบคุมการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ ขาดความสม่ำเสมอ และ ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญในการกำกับควบคุม ประกอบกับด้านการประเมินผล คือ ขาดความสม่ำเสมอ ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล และขาดบุคลากรที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในการประเมินผล ส่วนด้านการนำไปปรับ

ปรุ้งแก้ไข คือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ผลการวัดและประเมินผลการดำเนินงาน และไม่มี การวิเคราะห์ผลการวัดและประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารและปัญหาในการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่ได้จากแบบสอบถาม มีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งในภาพรวมและรายกลุ่มเป็นเพศหญิงมากที่สุด และมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีมากที่สุด เนื่องจากเป็นโรงเรียนรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ที่มีวิธีการคัดสรรครูโดยการสอบคัดเลือก จึงทำให้ประชากรมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

ตอนที่ 2 การบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดทั้งวัตถุประสงค์นโยบาย ให้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีการวิเคราะห์และพิจารณาจากสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน และมีนโยบายที่มุ่งเน้นที่การสร้างความรู้ความตระหนัก และเผยแพร่ความรู้โดยการพยายามที่จะบูรณาการหลักสูตร การเรียนการสอน และมีลักษณะที่สามารถนำไปปฏิบัติได้และมีความต่อเนื่อง อีกทั้งมีการกำหนดเป้าหมายทั่วไป และเป้าหมายเฉพาะด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์และนโยบายที่ตั้งไว้ เป็นไปตามลักษณะของการกำหนดจุดมุ่งหมายของ Kast และ Rosenzweig (1988 : 401-405) และ สอดคล้องกับลักษณะของจุดมุ่งหมาย / วัตถุประสงค์ที่ดี ที่จะต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการขององค์กร และบุคคลที่อยู่ในองค์กร ประกอบกับควรจะต้องมีการแถลงอย่างเป็นทางการและเป็นลายลักษณ์อักษร (สมบุญธรรม พรรณนภาพ, 2521 : 103) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับลักษณะของการกระจายจุดมุ่งหมาย/ วัตถุประสงค์ขององค์กรที่ ธงชัย สันติวงษ์ (2530 : 169-170) กล่าวไว้ว่า ควรจะได้มีการกระจายต่อไปเป็นวัตถุประสงค์ย่อยหรือเป้าหมายต่างๆ ลงไปตามลำดับชั้น ซึ่งก็จะทำให้เกิดการปฏิบัติได้จริง มีความต่อเนื่อง และมีความสอดคล้องกันในทุกระดับ หากแต่ผู้ที่รับผิดชอบในการกำหนดจุดมุ่งหมายทั้งหมดนั้นเป็นบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และผู้บริหาร มากที่สุดเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดา ประยงค์พันธ์ (2539 :

97-112) ที่พบว่า โรงเรียนมีนโยบายในการบริหารสิ่งแวดล้อมที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยที่บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้รับทราบนโยบายการบริหาร และการประชาสัมพันธ์จากที่ประชุม

2. การวางแผน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการจัดทำทั้งแผนงานระยะยาว (3-5 ปี) และแผนงานระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) ครอบคลุมเป้าหมาย/ นโยบายในส่วนของการจัดกิจกรรมในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยที่บุคลากรที่ได้รับมอบหมายและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดแผนงานทั้งหมด แต่ให้บุคลากรในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล/วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน ร่วมในการกำหนดกิจกรรม/วิธีดำเนินงาน และเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหากเป็นผู้เสนอโครงการ และมีบุคลากรที่กำหนดแผนงานและผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบโครงการด้วย พร้อมทั้งมีการติดตามและทบทวนแผนงานทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม/โครงการทุกภาคการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหลักสำคัญของ การวางแผน ที่สมพงศ์ เกษมสิน (2526 :65-67) กล่าวไว้ ว่าการวางแผนจะเริ่มเมื่อมีงานใหม่ ปรับปรุงงาน หรือเมื่อเกิดปัญหาขึ้น และการวางแผนจะต้องศึกษาจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และสภาพแวดล้อม เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผน และการทำให้แผนงานเกิดความครอบคลุม อีกทั้งองค์ประกอบของแผนที่ตั้งนั้นจะต้องมีการกำหนดวิธีการหรือกิจกรรม การติดตามและควบคุมไว้ด้วย เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมาย (สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์, 2524 : 16-20)

ส่วนโครงการที่จัดขึ้นนั้น ผลการวิจัยพบว่า ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นโครงการระยะยาวและมีความต่อเนื่อง โดยเน้นเรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกผ่านกระบวนการเรียนการสอน และการลดลงของปริมาณการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติในโรงเรียน ซึ่งมีวิธีการดำเนิน โดยการจัดกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกัน คือ กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และกิจกรรมประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุเหลือใช้ และสามารถดำเนินได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนิจ ทองมูล (2539 : 116-123) ที่พบว่า โรงเรียนมีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น จัดกิจกรรมเสริมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ รักษาความสะอาด และส่งเสริมความเป็นผู้นำ แต่ผลการวิจัยด้านกิจกรรมด้านการเรียนการสอนนั้น พบว่า แผนงานและโครงการมิได้มุ่งเน้น จึงทำให้กิจกรรมด้านการเรียนการสอนนั้นยังไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ หรืออาจเป็นเพราะทั้งครูและผู้บริหารยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการใช้และการบูรณาการหลักสูตร ดังงานวิจัยของ สกกุลพร ทองไพจิตร (2540 :121-137) ที่พบว่า ปัญหาที่พบในการใช้หลักสูตรประถมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษานั้น ทั้งผู้บริหารและครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการใช้หลักสูตร และครูไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน ซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะของแผนที่ดี ที่ควรให้มีความสอดคล้องกับแผนในระดับอื่น และควรจะให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์, 2524:19)

3. การจัดสรรทรัพยากร ผลการวิจัยพบว่า มีการเตรียมการโดย จัดประชุมคณะครูเพื่อความเข้าใจในแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และตั้งคณะทำงานขึ้นรับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งดำเนินการสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้มีการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อการพัฒนางาน สอดคล้องกับการสรรหาบุคลากรเข้ารับตำแหน่งงาน ที่จะต้องมีการจัดการปฐมนิเทศ ชี้แจงให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และแต่งตั้งคณะทำงานหากแต่จะต้องแต่งตั้งโดยยึดหลักคุณธรรม โดยคัดสรรตามความเหมาะสม และความถนัด ประกอบกับมีการบำรุงรักษาบุคลากร โดยวิธีการที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานด้วยการสร้างให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในองค์กร และให้เห็นว่าตนมีความสำคัญในองค์กร (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2534 : 21) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า โรงเรียนมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่บุคลากรโดย การส่งบุคลากรเข้าประชุม/ อบรม/ สัมมนากับหน่วยงานอื่น จัดประชุม/อบรม / สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และศึกษาดูงานนอกสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการหรือกิจกรรมในการพัฒนาบุคลากรที่จัดเป็นหลักการสำคัญที่ส่งเสริมให้คนที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วได้เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และความสามารถเพิ่มขึ้นเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น (พนัส หันนาคินทร์, 2524 : 120-121) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพร ยามโสภา (2532: 172-183) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอน โดยส่งเข้าอบรม สัมมนา เพิ่มพูนความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา

การจัดสรรวัสดุ/อุปกรณ์นั้น ผลการวิจัยพบว่า มีการพิจารณาจัดให้ตามโครงการและตามคำขอของผู้ปฏิบัติงาน โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงาน/กิจกรรมอื่นของโรงเรียนได้ ประกอบกับการจัดบุคลากรดูแลให้คงสภาพ เช่นเดียวกับการจัดสรรเทคโนโลยีที่พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมและโครงการและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามแผนเพื่อให้เกิดการบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (Kast and Rosenzweig, 1988 : 401-405)

ส่วนการจัดสรรงบประมาณ/การเงินนั้น ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการจัดหางบประมาณ/การเงิน โดยการใช้งบประมาณโรงเรียน และได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร พูลทรัพย์ (2540 :103-109) ที่พบว่า การจัดโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมนั้นได้รับงบประมาณจากทางราชการ และผลการวิจัยด้านการแบ่งสรรงบประมาณ/การเงินนั้น พิจารณาจัดให้ตามโครงการ และจัดให้ตามกิจกรรม ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเป็นผู้จัดสรรงบประมาณ/การเงิน สอดคล้องกับระบบงบประมาณที่เน้นหน้าที่การจัดการการใช้

ทรัพยากร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด เป็นงบประมาณแบบลักษณะงาน (ไพศาล ชัยมงคล, 2517 อ้างถึงใน วีระชัย จิระชาติ, 2534 : 24-25)

4. การจัดองค์กร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนกำหนดสายงาน (การประสานงาน) โดยจัดให้ฝ่ายอาคารสถานที่ และฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโครงสร้างการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนิจ ทองมูล (2539 :116-123) ที่พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากเอกสาร และมีการดำเนินการวางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นไปที่อาคารสถานที่

ผลการวิจัยยังพบว่า มีการจัดระบบการประสานงานภายในโรงเรียน โดยการจัดประชุมที่แจ่มบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจัดให้มีการประชุมระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนอกเวลาปฏิบัติงาน และมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของบุคลากรตามโครงสร้างไว้อย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งยังมีการมอบหมายงานให้โดยพิจารณาตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร โดยมีผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงาน/บุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดองค์กร ที่จะต้องมีการแบ่งแยกแรงงานตามความถนัด และความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด ธงชัย สันติวงษ์ (2530 : 229-231) และเป็นไปตามองค์ประกอบของการจัดองค์กรที่ว่าด้วยเรื่องการแบ่งการทำงาน อันเป็นการแบ่งภารกิจขององค์กรมาช่วยกันปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และถ้าพิจารณาจากผู้รับผิดชอบในการจัดองค์กรดังกล่าว น่าจะกล่าวได้ว่าองค์กรมีความเป็นเอกภาพทางการบริหาร เพราะอำนาจการควบคุมบังคับบัญชาอยู่ที่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือคณะบุคคลหนึ่งบุคคลใด โดยเด็ดขาด (สมพงษ์ เกษมสิน, 2519 : 108-119) ส่วนการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกนั้น โรงเรียนมีการประสานงานกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ สอดคล้องกับการเลือกประชากรในการศึกษาของผู้วิจัย คือเลือกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ ซึ่งรับผิดชอบโดย 2 หน่วยงานที่กล่าวมา สำหรับวิธีการประสานงานโดยให้บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ประสานโดยตรง และให้บุคลากรที่ได้รับมอบหมายติดต่อผ่านหนังสือราชการ ไม่สอดคล้องกับวิธีการประสานงานระหว่างองค์กร ที่อาจจัดทำในลักษณะของการตั้งคณะกรรมการประสม หรือคณะกรรมการกลาง หรือการกำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างองค์กรไว้ให้ชัดเจน หรือใช้วิธีงบประมาณการจัดสรรสัดส่วน (สมคิด บางโม, 2540 :195-196)

การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันก่อนการดำเนินงาน และกำหนดรูปแบบและกิจกรรมร่วม

กันก่อนการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้เกิดการประสานกันระหว่างกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมและเข้าใจความสัมพันธ์ของกิจกรรมหรือสิ่งต่างๆที่จะส่งผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้เรียนได้

5. การดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้มีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด และดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละฝ่าย โดยใช้วิธีการสั่งการในลักษณะของการเสนอแนะแก่ผู้ปฏิบัติงาน และสั่งการโดยตรง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้นำแบบที่ชี้ทั้งพระเดช หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ และพระคุณหรือใช้อำนาจบารมี (สมคิด บางโม, 2540 : 237-238) ซึ่งผู้บริหารจะต้องเลือกให้วิธีเหมาะสมกับบุคคลนั้น

การเป็นผู้นำในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสร้างบรรยากาศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประกอบกับมีการแนะนำเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและปัญหา และการจัดฝึกอบรม/สัมมนาอย่างสม่ำเสมอ น่าจะสอดคล้องกับ พฤติกรรมผู้นำ คือเป็นผู้ริเริ่ม ให้ความช่วยเหลือที่ดี มีฐานะเป็นผู้ประสานงานและนักพูดที่ดี และเป็นนักปรับปรุง เพื่อให้เกิดขวัญในการปฏิบัติงาน (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2534 : 95-96)

ส่วนการจูงใจในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสร้างเสริมให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญและเต็มใจในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และจัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่สะดวกสบายและเหมาะสม ทั้งยังส่งเสริมให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการทำงานด้วยการให้คำปรึกษา/แนะนำอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจูงใจของ Maslow ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากการได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ซึ่งก็คือจะต้องใช้ความต้องการเป็นเครื่องจูงใจให้ขยันทำงาน (สมคิด บางโม, 2540: 186-187) ในที่นี้เป็นเพียงการสนองความต้องการใน 2 ชั้นแรก คือความต้องการทางด้านร่างกาย โดยการจัดสภาพแวดล้อม และความต้องการความมั่นคง โดยการให้คำปรึกษาเท่านั้น

6. การควบคุม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนกำหนดเกณฑ์ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากนโยบายและเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และจากความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน มีวิธีในการกำกับดูแลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้ปฏิบัติงานจัดทำรายงานและนำเสนอหลังการดำเนินงาน และตรวจสอบคุณภาพของผลงานเทียบกับเกณฑ์ที่

กำหนด สอดคล้องกับ Kast และ Rosenzweig (1988 : 401-405) ที่กล่าวว่า การควบคุมเป็นการวัดผลการปฏิบัติงานโดยเทียบกับความคาดหวัง และประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน

การประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ผลตรงตามเกณฑ์ และสูงกว่าเกณฑ์ ซึ่งการดำเนินงานที่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในสังคมโรงเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังนิสัยการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนการดำเนินงานที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมความเข้าใจและปลูกฝังนิสัยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีการควบคุมการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ นโยบาย และแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ Fayol (1971 อ้างถึงใน สมคิด บางโม, 2540 : 204) ที่กล่าวว่า การควบคุมเป็นการตรวจสอบว่าทุกอย่างดำเนินไปสอดคล้องกับแผน คำสั่ง และหลักการที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อบกพร่อง เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และป้องกันมิให้ผลงานคลาดเคลื่อนไปจากวัตถุประสงค์

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า การควบคุมที่เกิดขึ้นนั้นมีบุคลากรที่ได้รับมอบหมายในการควบคุม และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ ที่ใช้วิธีการประเมินผลจากการสังเกตการดำเนินงาน และการรายงานการดำเนินงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ประกอบกับจัดให้มีการประเมินผลทุกปีการศึกษา และตามสถานการณ์ สอดคล้องกับเทคนิคที่ใช้ในการควบคุมที่สมคิด บางโพ กล่าวไว้ว่า ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานและความมุ่งหมายในการควบคุม โดยอาจใช้ข้อมูลทางสถิติ การให้รายงานเป็นระยะ การสังเกตการณ์ หรือตรวจงาน การตรวจสอบภายใน เป็นต้น

ส่วนการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น โรงเรียนได้มีการวิเคราะห์ผลหลังการประเมินผลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยนำผลการวิเคราะห์ไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป และปรับปรุงวิธีการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการควบคุม คือ เพื่อบังคับให้ผลงานเข้ามามาตรฐาน ควบคุมให้ผลผลิตได้คุณภาพ และมาตรฐาน วัตถุประสงค์ที่กำลังปฏิบัติอยู่ ใช้ประกอบในการวางแผนการปฏิบัติงานต่างๆ ช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดความสมดุลในระหว่างแผนงานกลุ่มต่างๆ และกระตุ้นเตือนหรือจูงใจตัวบุคคลในองค์กร (ธงชัย สันติวงษ์, 2530 : 454-460)

ตอนที่ 3 ข้อมูลปัญหาในการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ในการพิจารณาเฉพาะปัญหาที่มีผู้ให้ข้อมูล มากกว่าร้อยละ 50 แล้ว ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ งบประมาณไม่เพียงพอ ที่มีผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนิจ ทองมูล (2539 :116-123) ที่พบว่า มีปัญหาที่พบในการบริหารงานพัฒนาสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียน คือ งบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งอาจจะเกิดจากความผิดพลาดของการคาดการณ์ ความเชี่ยวชาญของผู้ที่รับผิดชอบในการจัดสรรได้ รองลงมา เป็น ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรกับปริมาณงานที่มีมากจนไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ อรพร ยามโสภา (2532 : 172-183) ที่พบว่า ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า มีปัญหาอุปสรรคไม่เพียงพอกับความต้องการ เทคโนโลยีไม่เพียงพอกับความต้อการนั้น น่าจะได้รับผลกระทบมาจากปัญหางบประมาณ และบุคลากรขาดความชำนาญ หรือไม่มีเวลา ดังผลงานวิจัยของ อรพร ยามโสภา (2532 :172-183) ที่พบว่า เอกสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไม่เพียงพอ และสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นสื่อในการประกอบการสอนและการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดแผนงาน ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชนเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาจะปฏิบัติงานได้ดีเมื่อผู้อยู่ได้บังคับบัญชาและเข้าใจเป้าหมายของการปฏิบัติงาน และสามารถจะนำไปสัมพันธ์กับเป้าหมายส่วนตัวของตนได้ (ธงชัย สันติวงษ์ : 419-420) จึงทำให้กิจกรรมการบูรณาการหลักสูตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในรายวิชาต่างๆ ซึ่งเป็นจุดเน้นหนึ่งในวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ที่มีผู้ให้ข้อมูลว่าได้ผลตรงตามเกณฑ์ค่อนข้างน้อยกว่ากิจกรรมอื่นๆ ซึ่งน่าจะนำไปสู่ปัญหาวัตถุประสงค์และนโยบายไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ทั้งหมด เพราะหากบุคลากรเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของ ก็จะทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน และได้ผลงานที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลที่ได้จากการให้ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ นั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรได้จัดสรรบุคลากรกับงานให้มีความเหมาะสม และนำทุกฝ่ายในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายตลอด

จนการควบคุม เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลถึงการบริหารจัดการทั้งระบบ

2. โรงเรียนประถมศึกษาควรจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบ และจัดการอย่างเป็นขั้นตอน และให้เกิดความสอดคล้องกันในทุกส่วน

3. การกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียนประถมศึกษา ควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และควรค่อยๆเริ่ม

4. การวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรได้คำนึงถึงเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเข้าไว้ด้วยโดยตลอด โดยให้มีความสอดคล้อง และสัมพันธ์กัน

5. โรงเรียนประถมศึกษาควรได้มีการจัดทำแผนภูมิโครงสร้างการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน เพื่อแสดงสายงาน และประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่ว

6. โรงเรียนประถมศึกษาควรให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล และรับรู้โดยทั่วกัน และระบุระยะเวลาที่แน่นอน ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และควรประเมินความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้เรียนและบุคลากรในโรงเรียนก่อน และระหว่างการทำงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในแนวลึก โดยการใช้การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานคร กับปริมณฑล

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กับโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ